

ALLMÄN OCH YRKESINRIKTAD UTBILDNING

Varje EU-medlemsstat bestämmer i enlighet med subsidiaritetsprincipen över själva utbildningspolitiken. EU har därför en stödande roll på detta område. Det finns dock vissa utmaningar som är gemensamma för alla medlemsstater – en åldrande befolkning, brist på kvalificerad arbetskraft, den globala konkurrensen samt förskoleverksamhet – och som därmed kräver gemensamma insatser där länderna samarbetar och lär av varandra^[1].

RÄTTSLIG GRUND

Yrkesutbildningen fastställdes som ett område för gemenskapsåtgärder i Romfördraget 1957, medan den allmänna utbildningen formellt erkändes som ett område som omfattas av EU:s behörighet genom Maastrichtfördraget från 1992. I detta fördrag fastställs det att "gemenskapen skall bidra till utvecklingen av en utbildning av god kvalitet genom att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och genom att vid behov stödja och komplettera deras insatser, samtidigt som gemenskapen fullt ut skall respektera medlemsstaternas ansvar för undervisningens innehåll och utbildningssystemens organisation samt medlemsstaternas kulturella och språkliga mångfald".

Lissabonfördraget medförde inte några ändringar av bestämmelserna om EU:s roll på utbildningsområdet (avdelning XII, artiklarna 165 och 166). Däremot innehåller det en bestämmelse som kan beskrivas som en övergripande "social klausul". I artikel 9 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) anges följande: "Vid fastställandet och genomförandet av sin politik och verksamhet ska unionen beakta de krav som är förknippade med främjandet av [...] en hög utbildningsnivå [...]".

I Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, som har samma rättsliga värde som fördragen (artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen), anges följande: "Var och en har rätt till utbildning och till tillträde till yrkesutbildning och fortbildning" (artikel 14) och "rätt att arbeta och utöva ett fritt valt eller accepterat yrke" (artikel 15).

MÅL

EU ska i sin politik och verksamhet beakta de krav som är förknippade med främjandet av en hög utbildningsnivå. Rådet satte under 2009 därför upp följande långsiktiga strategiska mål för EU på utbildningsområdet: 1. Att förverkliga livslångt

[1] Mer information finns i faktablad [3.6.4](#) om högre utbildning.

lärande och rörlighet. 2. Att förbättra utbildningens kvalitet och effektivitet. 3. Att främja lika möjligheter, social sammanhållning och ett aktivt medborgarskap. 4. Att öka kreativiteten och innovationsförmågan, inklusive företagandena, på alla utbildningsnivåer.

RESULTAT

A. Europa 2020 och Utbildning 2020

Utbildningspolitiken har fått en skjuts framåt genom antagandet av [Europa 2020-strategin](#). Medan det är medlemsstaterna som har det primära ansvaret för utbildningssystemen, fyller EU en mycket viktig funktion genom att stödja och komplettera insatser för att förbättra och modernisera medlemsstaternas system. Inom ramen för Europa 2020-strategin får medlemsstaterna varje år specifik vägledning om prioriterade reformer i form av landspecifika rekommendationer.

På utbildningsområdet fastställs i den [strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete](#) (Utbildning 2020) instrumenten och metoderna för gemensamma åtgärder på EU-nivå. Följande EU-referensvärden har fastställts inom ramen för Utbildning 2020: 1. Minst 95 procent av alla barn som har fyllt fyra år men som ännu inte har uppnått åldern för obligatorisk skolstart ska delta i förskoleverksamhet. 2. Antalet 15-åringar med bristande kunskaper i läsning, matematik och naturvetenskap ska vara lägre än 15 procent. 3. Antalet elever som lämnar skolan i förtid ska understiga 10 procent. 4. Antalet 30–34-åringar med eftergymnasial utbildning ska vara minst 40 procent. 5. Ett genomsnitt på minst 15 procent av alla vuxna (i åldersgruppen 25–64 år) ska delta i livslångt lärande. 6. Minst 20 procent av alla som har en högskoleexamen och 6 procent av alla i åldrarna 18–34 år med en grundläggande yrkesexamen ska under en period ha deltagit i utbildning utomlands. 7. Minst 82 procent av dem med avslutad utbildning (20–34-åringar med fullgjord gymnasie- eller universitetsutbildning) ska få anställning inom 1–3 år.

För att genomföra EU:s politik på yrkesutbildningsområdet arbetar kommissionen genom Europeiska centrumet för utveckling av yrkesutbildning (Cedefop), som är en av EU:s decentraliserade byråer.

B. En ny kompetensagenda för Europa

Kommissionen lade 2016 fram sitt meddelande om en ny kompetensagenda för Europa ([COM\(2016\)0381](#)), där den föreslår tio åtgärder för att ge människor de färdigheter som krävs på arbetsmarknaden och för att på ett bättre sätt tillvarata den kompetens som de redan har i syfte att hjälpa dem att hitta bra jobb:

- En kompetensgaranti för att hjälpa lågutbildade vuxna att förvärva en miniminivå av läs-, skriv- och räknekunskaper och digital kompetens.
- En översyn av den europeiska referensramen för kvalifikationer.
- Koalitionen för digital kompetens och digitala arbetstillfällen, till stöd för samarbete mellan aktörer inom utbildning, sysselsättning och industri.
- Strategin för branschsamverkan kring kompetens, för att förbättra kompetensinventeringen.

- Ett verktyg för kartläggning av kompetensen hos personer från länder utanför EU, för att tidigt hitta och kartlägga migranternas kompetens och kvalifikationer.
- Stöd till yrkesutbildning, särskilt genom evenemang och verksamhet inom ramen för den europeiska veckan för yrkeskompetenser.
- En översyn av rekommendationen om nyckelkompetenser för att hjälpa fler människor att förvärva de grundläggande färdigheter som behövs för att arbeta och leva under 2000-talet.
- En revidering av Europass-ramen, för att ge människor bättre och mer lättanvända verktyg för att presentera sina färdigheter.
- Ett förslag till en rekommendation om uppföljning av utexaminerade, i syfte att förbättra kunskaperna om hur det går för de utexaminerade efter deras erfarenheter från allmän och yrkesinriktad utbildning.
- Analys och utbyte av bästa praxis för att hantera högt utbildade och kvalificerade personers rörlighet mellan länder ("kompetensflöde").

C. Förskoleverksamhet

Efter antagandet av den [europeiska pelaren för sociala rättigheter](#) – i vilken det underströks att "barn har rätt till överkomlig förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet" – har frågan om förskoleverksamhet blivit ännu viktigare. I maj 2018 godkände kommissionen ett förslag till rådets rekommendation om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet (COM(2018)0271). Detta förslag bygger på tidigare arbete på området, framför allt ["Key principles of a Quality Framework for early childhood education and care"](#) (Centrala principer för en kvalitetsram för förskoleverksamhet och barnomsorg), som lades fram 2014 av en grupp med nationella experter.

D. Ett europeiskt utbildningsområde

I maj 2018 offentliggjorde kommissionen, efter toppmötet i Göteborg, ett meddelande med titeln "Ett starkare Europa byggs upp: ungdoms-, utbildnings- och kulturpolitikens roll" (COM(2018)0268). I detta beskriver kommissionen fram sin vision om att bygga ett europeiskt område för utbildning, vilket bland annat inbegriper ett förslag till rådets rekommendation om att främja automatiskt ömsesidigt erkännande av examensbevis för högre utbildning och gymnasieutbildning samt resultat av studieperioder utomlands (COM(2018)0270).

E. Erasmus

[Erasmus+](#) är EU:s program för utbildning, ungdomar och idrott för perioden 2014–2020. Det bygger på tidigare EU-initiativ som främjar utbyten och utveckling av allmänna och yrkesinriktade utbildningssystem och ungdomsarbete.

Erasmus+ är utformat för att stödja ländernas insatser i syfte att på ett effektivt sätt tillvarata potentialen hos Europas mänskliga och sociala kapital i enlighet med principen om livslångt lärande genom att koppla stöd till formellt, icke-formellt och informellt lärande inom alla delar av områdena utbildning och ungdomar.

Erasmus+-programmet har följande specifika mål inom området allmän utbildning och yrkesutbildning: 1. Att förbättra nyckelkompetenser och färdigheter, framför allt

med avseende på deras relevans för arbetsmarknaden och deras bidrag till ett sammanhållet samhälle. 2. Att främja kvalitetsförbättringar, framstående innovation och internationalisering inom utbildningsinstitutioner. 3. Att främja utvecklingen av och höja medvetenheten om ett europeiskt område för livslångt lärande, utformat för att komplettera politiska reformer på nationell nivå och stödja modernisering av utbildningssystemen. 4. Att stärka den internationella dimensionen av allmän utbildning och yrkesutbildning. 5. Att förbättra språkundervisningen och språkinläringen samt främja en bred språklig mångfald och interkulturell medvetenhet i EU.

Erasmus+-programmets ambitiösa mål är att främja samverkans effekter och korsbefruktnings mellan de olika delarna inom områdena utbildning och ungdomar och att undanröja konstlade avgränsningar mellan de olika insatserna och projektformaten samt att främja nya idéer, locka nya aktörer från arbetslivet och det civila samhället och uppmuntra till nya samarbetsformer. Inom utbildningssektorn eftersträvar man dessa mål inom ramen för nyckelåtgärder. Nyckelåtgärd 1 är inriktad på rörlighet för studenter inom högre utbildning och yrkesutbildning och för personal inom alla utbildningssektorer, nyckelåtgärd 2 rör partnerskap och nyckelåtgärd 3 stöder politiska reformer.

[Kommissionens förslag](#) till ett efterföljande program (2021–2027) offentliggjordes i maj 2018 ([COM\(2018\)0367](#)). I det föreslås att hela programmet helt enkelt ska kallas "Erasmus". Programmets övergripande struktur har inte förändrats väsentligt, inte heller vad gäller de tre "nyckelåtgärder" som redan inrättats inom ramen för Erasmus+. Kommissionen föreslår dock en fördubbling av budgeten till 30 miljarder euro, jämfört med programperioden 2014–2020.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Parlamentet har alltid främjat ett nära samarbete mellan medlemsstaterna på utbildningsområdet och en förstärkning av utbildningspolitikens europeiska dimension i medlemsstaternas utbildningspolitik. Det deltar dessutom aktivt i den politiska cykeln för Utbildning 2020 och reagerar på de rapporter som utarbetas inom ramen för den, till exempel genom [sin resolution av den 23 juni 2016 om uppföljning av den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete \(Utbildning 2020\)](#).

A. Erasmus

Parlamentet har framgångsrikt arbetat för att få till stånd en ökning av de tillgängliga budgetmedlen för Erasmus+. Den 12 april 2016 antog parlamentet även en resolution om Erasmus+ och andra verktyg för att främja rörligheten inom yrkesutbildningen – ett upplägg för livslångt lärande^[2]. Europaparlamentet uppmanar i den resolutionen kommissionen, medlemsstaterna och de offentliga arbetsförmedlingarna att sprida information och öka medvetenheten om Erasmus+-programmet och andra instrument för rörlighet inom yrkesutbildningen, särskilt bland små och medelstora företag. I sin [resolution av den 14 september 2017](#) erkände parlamentet den mycket positiva inverkan som Erasmus+ har haft. I resolutionen påminde man om att det nya programmet bör vara mer öppet och tillgängligt, och lyfte fram svårigheterna med erkännandet av meritpoäng inom ramen för det europeiska systemet för

---

[2]EUT C 58, 15.2.2018, s. 65.

överföring av studiemeriter (ECTS). Dessutom efterfrågade man inrättandet av ett europeiskt e-studentkort (eCard) som ger studerande tillgång till tjänster i hela Europa. Ledamöterna betonade vikten av att genom programmet främja aktivt medborgarskap, samhällsutbildning och interkulturell förståelse.

För nästa generation av programmet Erasmus+ föreslog parlamentet en tredubbling av budgeten till 41 miljarder euro, vilket ger fler deltagare och större plats. Utbyten inom yrkesutbildning, särskilt i gränsregioner, kommer också att prioriteras i det nya programmet och tilldelas en större budget.

B. Utbildning och sysselsättning

Utskottet för kultur och utbildning (CULT) och utskottet för sysselsättning och sociala frågor (EMPL) utarbetade ett gemensamt initiativbetänkande om kommissionens meddelande om en ny kompetensagenda för Europa. Interimsrapporten antogs av parlamentet [den 14 september 2017](#). Parlamentet förordade en holistisk strategi när det gäller utbildning och kompetensutveckling och uppmanade medlemsstaterna att inte enbart inrikta sig på utvecklingen av färdigheter som rör anställbarhet, utan även på färdigheter som är relevanta för samhället. Andra frågor som togs upp var en mer övergripande strategi för migranternas kompetenshöjning, investeringar i förskoleverksamhet och barnomsorg, stärkandet av möjligheterna till livslångt lärande, nyckelrollen för icke-formellt och informellt lärande samt främjandet av digitala färdigheter, färdigheter inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik, och företagarfärdigheter.

CULT och EMPL tog gemensamt fram ett lagstiftningsbetänkande om kommissionens förslag till en uppdatering av Europass-ramen. Den nya Europass-ramen antogs den 18 april 2018 genom Europaparlamentets och rådets [beslut \(EU\) 2018/646](#).

C. Andra särskilda områden

Parlamentet intresserar sig även starkt för kommissionens meddelanden rörande specifika utbildningsområden. Exempel på detta är parlamentets resolutioner av [den 22 oktober 2013 om en ny syn på utbildning](#), [15 april 2014 om ny teknik och öppna utbildningsresurser](#), [8 september 2015 om främjande av ungt företagande genom utbildning och yrkesutbildning](#), [12 september 2017 om akademisk vidareutbildning och distansutbildning som en del av den europeiska strategin för livslångt lärande](#) och [12 juni 2018 om modernisering av utbildningen i EU](#).

Pierre Hériard
05/2019

